

AMKE

AMMATTIOSAAMISEN KEHITTÄMISYHDISTYS

**AMMATTIOSAAJAT
- MEIDÄN JOKAISEN ARJESSA**

EDUSKUNTAVAALIT 2023

NUORTEN PERUSTAIKOT JA OPISKELUKUNTOISUUS KESKIÖN

AMKEN tavoite:

Ammatilliseen koulutukseen tulevilla tulee olla riittävät tiedot, taidot ja opiskeluvalmiudet saavuttaa työelämän edellyttämä ammattitaito ja kyky jatkaa korkeakouluopintoihin.

Nykytila:

- Tällä hetkellä noin 15 prosentilla perustusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen siirtyvillä ei ole riittävää luku-, kirjoitus- ja matemaattisia taitoja selvitä opinnoista (Lähde: Karvi).
- Perustutkinto-opiskelijoista jo joka kuudes ammatillisen koulutuksen opiskelija on erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen tarpeessa. (Lähde: Tilastokeskus)
- Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ahdistuneisuus on noussut 50 prosenttia korona-aikana. (Lähde: Kouluterveyskysely 2021)

AMKEN ratkaisut:

- Tarvitaan perusopetuksen pedagogista ja toiminnallista uudistamista.
- Opiskelijahuollon palvelut tulee toteuttaa lähipalveluina osana SOTE-palveluiden toimeenpanoa. Palvelut tulee suunnata myös nuoren perheelle.
- Terapiatakuu vastaamaan nuorten mielenterveysongelmiin.

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN TARVITSEE RESURSSINSA

AMKEN tavoite:

Rahoituksen tulee olla riittävää ja sen pitää tukea ammatillisen koulutuksen pitkäjänteistä kehittämistä.

Nykytila:

- Viime vuosina rahoituskriteereitä on muutettu jatkuvasti ja määräaikaisen rahoituksen osuus on merkittävä.
- Rahoitusjärjestelmä on monimutkainen sisältäen yli 40 kerrointa.
- Jatkuvat rahoitushaut työllistävät ja vaikeuttavat tehokasta toimeenpanoa.

AMKEN ratkaisut:

Rahoitustaso

- Rahoitustaso tulee pitää vähintään vuoden 2023 tasolla. Esim. oppivelvollisuuden kustannukset tulee korvata täysimääräisesti sekä indeksikorotukset säilyttää.
- Jatkuvan oppimisen resurssit tulee varmistaa työvoimapulaan ja työn murrokseen vastaamiseksi.

Rahoitusjärjestelmä

- Rahoitusmalli tarvitsee selkeyttä
- Pienet osaamiskokonaisuudet tulee ottaa osaksi rahoitusmallia.

Hallinnollisen taakan keventäminen

- Rahoitushakuja tulee yhdistää jakamalla mahdollisimman suuri osa yleiskatteellisena.
- HOKSiin liittyviä kirjausvelvoitteita pitää vähentää, jotta opettajilla jää aikaa opettamiseen.

TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOTOIMINTA ON OSA AMMATILLISTA KOULUTUSTA

AMKEN tavoite:

Ammatillisen koulutuksen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan roolia tulee vahvistaa. Lainsäädännön tulee tunnistaa ammatillinen koulutus osana TKI-ekosysteemiä. Kestävä kehitys on osa kaikkea koulutusta, oppimista ja toiminnan arkea.

Nykytila:

- Ammatillisen koulutuksen järjestäjistä 81 prosenttia toteuttaa TKI-toimintaa. 80 prosenttia arvioi sen roolin kasvavan edelleen toiminnassaan seuraavan viiden vuoden aikana.
(Lähde: AMKEN TKI-kysely 2022)
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjät tekevät TKI-yhteistyötä erityisesti PK-yritysten kanssa.
(Lähde: AMKEN TKI-kysely 2022)

AMKEN ratkaisut:

- Ammatillista koulutusta koskevaan lakiin tulee kirjata tehtävä tukea toiminta-alueensa työ- ja elinkeinoelämää TKI-toiminnassa sekä yhteistyöstä korkeakoulujen kanssa.
- Rahoitusinstrumenttien tulee tukea ammatillisen, korkea-asteen ja työelämän välistä TKI-yhteistyötä.
- Kestävän kehityksen edistäminen sisällytetään kaikkeen koulutusta ohjaavaan päätöksentekoon.
- TKI-hankkeiden omarahoitusosuudesta tulee luopua tai ne tulee kompensoida ammatillisen koulutuksenjärjestäjille.

KATTAVA AMMATTIKOULUTUKSEN VERKKO ON ALUEIDEN ELINVOIMAN EDELLYTYS

AMKEN tavoite:

Ammatillisen koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus tulee turvata alueellisesti väestörakenteen muuttuessa.

Koulutuksen ja osaamispalveluiden hankinta tulee perustua tasapuolisuuteen ja läpinäkyviin kriteereihin.

Nykytila:

- Perusopetuksen päättävistä puolet valitsee ammatillisen koulutuksen. Lähes joka kymmenes työkäinen osallistuu vuosittain ammatilliseen koulutukseen. (Lähde: Vipunen)
- Ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien merkitys on monen alueen työmarkkinoiden ja työelämän kehittämisen kannalta keskeinen. Ammatillisen koulutuksen suorittaneet ovat kotiseutu-uskollisempia kuin korkea-asteen tutkinnon suorittaneet. (Lähde: Sitra 2021)

AMKEN ratkaisut:

- Ammatillista koulutusta tulee kehittää omana koulutusmuotonaan perustuen monituottajamalliin.
- Ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja korkea-asteen yhteistyötä tulee kehittää kaikkia osapuolia hyödyttävänä.
- Tutkintojen järjestämislupaprosessia tulee keventää vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön tarpeita.
- Digitaalisia oppimisympäristöjä ja -ratkaisuja tulee hyödyntää monipuolisesti, lisäksi työelämässä oppimista on vahvistettava.
- Ammatillisen koulutuksen monipuolista tarjontaa tulee hyödyntää täysimääräisesti TE2024-uudistuksessa.

TYÖHÖN JOHTAVASSA MAAHANMUUTOSSA TARVITAAN AMMATTIOSAAJIA

AMKEN tavoite:

Suomeen tulevien maahanmuuttajien ja täällä jo olevan vieraskielisen väestön koulutus- ja työllistämispolkuja tulee sujuvoittaa.

Nykytila:

- Yritysten kansainvälisestä rekrytointitarpeesta 68% kohdistuu ammattiosajiin. (Lähde: Keskuskauppakamari 2022)
- Ammatillinen koulutus tukee maahanmuuttajien osaamista, kotoutumista ja työllistymistä. Vuonna 2020 ammatillisessa koulutuksessa oli 44 000 vieraskielistä opiskelijaa. Heidän osuutensa on yli kaksinkertaistunut 10 vuoden aikana. (Lähde: Vipunen)

AMKEN ratkaisut:

- OKM:n tulee myöntää lupa vieraskieliseen tutkintokoulutukseen, kun koulutuksen järjestäjä ja alueen työ- ja elinkeinoelämä ovat osoittaneet siihen tarpeen.
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjien osaamista tulee hyödyntää kotoutumiskoulutuksessa ja TE2024-uudistuksessa.
- Koulutusvienti vapautetaan rajoituksista ja ulkomaalaisilta opiskelijoilta voidaan periä maksuja.
- Kolmansien maiden ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden tulee saada oleskelulupa koko opiskelun ajaksi.
- Korkeakoulutettuihin keskittynyt Talentboost-ohjelma tulee laajentaa ammattiosajiin.

JATKUVA OPPIJA EI SAMMALOIDU

AMKEN tavoitteet:

Ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on riittävät taloudelliset edellytykset toteuttaa jatkuvan oppimisen palveluita pitkäjänteisesti osaamistarpeiden kasvaessa.

Työikäisestä väestöstä 60 prosenttia kehittää osaamistaan vuosittain. (Lähde: EU-komission)

Yhteiskunta tukee jatkuvaa oppimista yksilöllisesti sovitettujen palveluiden ja sosiaaliturvan avulla.

Nykytila:

- Aikuisväestön osaamistaso on kääntynyt laskuun (Lähde: PIAAC-tutkimus)
- Aikuisväestön kouluttautuminen keskittyy samoille yksilöille.
- Jatkuvan oppimisen tarpeet kasvavat nopeammin kuin niihin kohdennetut resurssit.

AMKEN ratkaisu:

- Jatkuvan oppimisen rahoitusjärjestelmä (VOS, JOTPA, työvoimapalvelut) on riittävästi rahoitettu.
- Luodaan jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelualusta, jossa ovat tarjolla kaikki palvelut.
- Kehitetään ohjaus- ja neuvontapalveluita proaktiivisiksi ja helposti saavutettaviksi.

DIGITALISAATIO MUUTTAA KOULUTUSTA JA TYÖELÄMÄÄ

AMKEN tavoite:

Ammatilliselle koulutukselle tulee laatia oma digivisio laaja-alaisessa yhteistyössä.

Nykytila:

- Koski-palvelu on vielä yksisuuntainen ja palvelee pääosin viranomaisia.
- Digitaalisten osaamisten tarviota kasvaa työssä ja vapaa-aikana yhä enemmän.
- Koulutukselta vaaditaan joustavia ajasta ja paikasta riippumattomia toteutusmuotoja.
- Oppimisanalytiikan rooli kasvaa merkittävästi ammatillisessa koulutuksessa.

AMKEN ratkaisut:

- Oppimisanalytiikkaa tulee hyödyntää sekä yksilön oppimisessa että koulutuksen kehittämisessä.
- Koulutuksen järjestäjille tulee avata rajapinnan kautta laaja Koski-tietojen saatavuus tukemaan tiedolla johtamista.
- Koski-palvelu laajasti työnhakijoiden ja työnantajien käyttöön työllistämisen edistämiseksi omadata-periaatetta noudattaen.